

AOB · Algemene Onderwijsbond

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. mevrouw drs. E. de Kler
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum 13-10-2016
Betreft Onderwijsbegroting 2017
Briefnr. 5941775 EST,PHE/MD
Inlichtingen Lisa Westerveld: 0622991579

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie OCW,

In de week van 31 oktober 2016 vergadert u over de onderwijsbegroting 2017. Graag willen we een aantal punten bij u onder de aandacht brengen.

Bezuinigingen in plaats van investeringen op onderwijs

Het ministerie van OCW investeert niet op basis van de begroting 2017, maar bezuinigt voor honderden miljoenen euro's. In het persbericht van het ministerie staat dat het kabinet blijft investeren in onderwijs, waarbij wordt verwezen naar € 200 miljoen aan politieke prioriteiten. Dit bedrag bestaat echter voor € 133 miljoen uit een vermindering van de taakstelling op lumpsum en subsidies. Er is dus maar € 67 miljoen beschikbaar voor prioriteiten, waarvan er slechts € 40 miljoen terecht komt bij de scholen.

Tegenover deze beperkte investering, staan zeer grote bezuinigingen. Zo is er is een taakstellende bezuiniging lumpsum en subsidies van € 255 miljoen. Daarnaast zijn er negatieve ramingsbijstellingen van € 150 miljoen (structureel vanaf 2017) en € 94,3 miljoen (incidentele ramingsbijstelling jaren 2018 tot en met 2020). Per saldo bezuinigt het ministerie van OCW in de begroting 2017 dus voor honderden miljoenen euro's en is er absoluut geen sprake van een investering.

Meer investeringen in onderwijs noodzakelijk

Het kabinet wil dat Nederland tot de top 5 van concurrerende kenniseconomieën blijft behoren. De huidige investeringen zijn echter onvoldoende om deze grote ambities waar te maken. Alleen door langdurig fors te investeren in het onderwijs kunnen de doelstellingen worden bereikt. De Kennis en Innovatie Agenda 2011-2020 becijferde dat een extra investering van 6 miljard in 2020 nodig is. Die halen we bij lange na niet. Daarbij is er in verschillende sectoren sprake van 'stille' bezuinigingen, de kosten stijgen daar harder dan de bekostiging.

De AOb is dan ook van mening dat meer investeringen in onderwijs noodzakelijk zijn om de vereiste kwaliteit te bieden.

Naar een nieuwe besturingsfilosofie

De besturingsfilosofie van de afgelopen jaren moet worden bijgesteld. Een betere besteding van onderwijsgeld is noodzakelijk. Het huidige systeem kent twee grote manco's: de mensen uit de praktijk worden niet bij het vaststellen van de beleidsprioriteiten betrokken, en de bekostiging wordt te vrijblijvend toegekend. Er zijn te weinig *checks and balances*, want akkoorden worden alleen met besturen

overeengekomen. Ook op schoolniveau heeft de leraar te weinig invloed op de besteding van de middelen.

De AOb vreest voor te veel vrijblijvendheid en pleit daarom voor helderheid vooraf: er dient vooraf meer gestuurd te worden door het stellen van bestedingsvoorwaarden, zodat gewaarborgd wordt waaraan de gelden besteed worden. Tijdens het proces dient er voldoende toezicht te zijn. Achteraf moet een goede verantwoording op basis van realisatiecijfers plaatsvinden.

Daarnaast is het belangrijk dat het geld in de klas terecht komt. De overheid moet de garantie bieden dat zoveel mogelijk middelen naar het primaire proces gaan. Dit kan door per onderwijssector een percentage van de bekostiging voor het primaire proces vast te stellen, inclusief de afspraak (een eenduidige definitie) wat wordt gerekend tot het primaire proces.

Maak het onderwijs een aantrekkelijke sector om te werken

Als we de kwaliteit van ons onderwijs willen behouden en verbeteren hebben we de beste mensen voor de klas nodig. De onderwijssector moet een aantrekkelijke sector zijn om te werken. Dit vereist nadere afspraken over bevoegdheid, salaris en contractvorm van leraren, alsmede afspraken over meer voorbereidings- en ontwikkeltijd voor docenten, een optimale klassengrootte, en meer handen in de klas om echt passend onderwijs te kunnen bieden.

Alleen bevoegde leraren voor de klas

Elke leerling heeft recht op een bevoegde leraar. Op dit moment wordt er nog teveel onbevoegd lesgegeven. Eigenlijk mogen werkgevers alleen leraren met een bevoegdheid benoemen, maar in het vo en mbo zijn hierop vele wettelijke uitzonderingen. Leraren die bevoegd zijn, moeten alleen in het vak lesgeven waarvoor ze bevoegd zijn, onbevoegden dienen van hun werkgever de mogelijkheid te krijgen om binnen twee jaar hun bevoegdheid te halen. Hierbij dient tevens vooraf vast te staan dat iemand een vast contract krijgt zodra hij/zij bevoegd is. Onbevoegde leraren moeten niet werken als bevoegde leraren, maar als leraren in opleiding.

De voorwaarden voor de benoeming van de leraar in sectorwetten moet worden aangepast, zodanig dat het benoemen van de leraar zonder diploma niet meer voorkomt.

3.000 extra onderwijsassistenten in het basisonderwijs.

Met de invoering van passend onderwijs is de complexiteit in de klas toegenomen. Terwijl de kwaliteit van het onderwijs voor alle leerlingen op peil moet blijven. Extra handen in de klas ter ondersteuning van de docenten is daarom noodzakelijk, de AOb pleit voor het aanstellen van 3.000 extra onderwijsassistenten.

Passend salaris voor alle docenten.

Onderwijs moet een aantrekkelijke sector zijn om in te werken en een goed salaris is daarbij belangrijk. De onderwijssector moet, zeker gezien de te verwachte personeelstekorten, kunnen concurreren met de salarissen die elders betaald worden aan hoogopgeleiden. Volgens ons betekent een goed salaris dat er in 2017 en latere jaren een fatsoenlijke loonbijstelling moet plaatsvinden, ongeacht een mogelijke stijging van pensioenpremies. Bovendien dient de salarisachteruitgang ten gevolge van de jarenlange nullijn gerepareerd te worden.

Aantrekkelijk beroep met een vast contract

Onderwijswerkgevers maken steeds meer gebruik van flexibele arbeidsrelaties. Ook worden veel kleine baantjes van bijvoorbeeld 0,2 fte aangeboden.

De flexwerker heeft geen werkzekerheid, kan zich niet ontwikkelen in een team, heeft minder scholingsrechten en wordt geconfronteerd met ongelijke arbeidsvoorwaarden.

De AOb vindt dat werk dat structureel aanwezig is, gewoon na uiterlijk een jaar omgezet dient te worden in een vast dienstverband. De flexibele formatie moet tot een minimum beperkt blijven en alleen worden ingezet bij een onvoorziene piek in

het ziekteverzuim. Als de overheid het onderwijs serieus neemt, moet er gestuurd worden op het aantal zekere banen. Dit kan door positieve prikkels in de bekostiging en bonussen voor invalpools met vast werk.

Minder lestijd, meer ontwikkeltijd

Leerlingen hebben recht op de beste les. Goede lessen ontstaan als leraren tijd en ruimte hebben om goed na te denken over hun onderwijs en dit (mede) kunnen ontwikkelen. Op dit moment is deze tijd er niet voor veel docenten. Dit moet veranderen. Het aantal lessen dat leraren geven moet daarom omlaag en de voorbereidings- en ontwikkeltijd omhoog in alle sectoren.

Een gemiddelde groepsgrootte van 23 leerlingen per school, met een maximum van 29 per klas.

De klaslokalen zitten te vol om te garanderen dat iedere leerling individueel voldoende aandacht krijgt. Hoewel de gemiddelde basisschoolklas 'slechts' 23,3 leerlingen telt, volgens de meest recente cijfers van het ministerie OCW zelf, heeft wel één op de vijf basisscholen een gemiddelde groepsgrootte van 26 leerlingen of meer. Ongeveer 13 procent van alle klassen in het basisonderwijs heeft 29 of meer leerlingen.

Uit eerdere onderzoeken van de AOb blijkt zelfs dat het aantal leerlingen per klas nog hoger ligt. Zorgen dat leerlingen persoonlijke aandacht krijgen kan door in de wetgeving vast te leggen dat elke school een gemiddelde groepsgrootte van 23 leerlingen mag hebben, en een maximum groepsgrootte van 29 leerlingen per klas. Wij staan dan ook volledig achter het wetsvoorstel van de SP en D66 dat als doel heeft de klassen te verkleinen.

Stimuleer stapelen

Door invoering van cascade-bekostiging voor mbo-opleidingen is het financieel onaantrekkelijk geworden om studenten te laten doorstromen naar een hoger niveau. Ook de invoering van het leenstelsel zorgt voor een hoge financiële drempel voor studenten die van het mbo naar hbo willen doorstromen. In het belang van deze leerlingen, vragen wij de overheid om maatregelen die doorstromen aantrekkelijker maken.

Met vriendelijke groet,

Liesbeth Verheggen
Voorzitter AOb

Bijlage: Totaal overzicht AOb van de financiële gevolgen maatregelen begroting
OCW 2017